

Рôкъ XII. Скрентонъ, Па., Четверъ 1-го Децембра, 1904. Число 48. Vol. XII. Scranton, Pa., Thursday, December 1, 1904. No. 48

Дуже важне!

Подаемо до вѣдомости всѣмъ Братствамъ и вôддѣламъ Рус. Нар. Союза и всѣмъ поединокимъ членамъ, що на VIII-ôй Головнôй Конвенцiи Р. Н. Союза въ Шамокинъ, Па. делеґаты ухвалили, що кождый членъ Р. Н. Союза мае платити разъ въ роцѣ въ мѣсяци Децембру 25 центôвъ на желѣзный фондъ.

Ся ухвала была оголошена въ орґанѣ Союза „Свободѣ" число 26. зъ дня 30. Юнія, 1904.

Длятого поручае ся всѣмъ членамъ Р. Н. Союза выконати сю ухвалу. Хто сего не зробить стратить всѣ права членьскй до орґанізацiи Р. Н. Союзъ.

К. Кирчôвъ, предс.,
С. Ядловскій, секр,
Ал. Шаршонь, касiєръ.

НОВИНКИ.

—ВЪ Діквоінъ, Ил. страйкують робôтники въ цегольняхъ. Оногдѣ ѣхавъ вôзъ електричный зъ ломачами страйку на мѣсце роботы. Коли вôзъ бувъ въ дорозѣ, нагло выскочили зъ корчѣвъ придорожныхъ страйкарѣ и зачали стрѣляти до воза. Одного страйколома застрѣлили на смерть а кôлькохъ покалѣчили.

— НЕ така то свобода въ Америцѣ, якъ кому здае ся, бо и тутъ, мiлiонеры и властителѣ фабрикъ обмежують свободу робôтникôвъ у нихъ занятыхъ, окружаючи ихъ шпiонами. Оденъ робôтникъ зô сталевои фабрики Карнеґого въ Пітсбурґу зôзнавъ въ судѣ ось що: Передъ рокомъ дôставъ я заняте въ фабрицѣ Карнеґого, за котре дôстававъ емъ $100. мѣсячно. Мое заняте было того рода, що я мавъ звѣдувати помѣжь робôтниками, що они роблять, що говорить и все те мавъ я щоденно доносити урядникамъ. Також дôстававъ я особно грошѣ на пiятику зъ робôтниками, щобы заприязнети ся зъ ними. Коли заносило ся на страйкъ, мавъ я ихъ пôдбурювати до заворушень, щобы йшли бити страйколомôвъ, абы тымъ лекше могли компанiсты спровадити вôйсько и въ сей способъ зломати упôръ страйкарôвъ. Ось такъ то выглядае свобôдна земля Вашінґтона.

— ВЪ Детроітъ Міч. рано дня 18-го падолиста знайдено на возѣ недалеко мѣста мужчину и жѣнку вже неживыхъ зъ прострѣлеными головами. Полiцiя догадуе ся, що поповнено тутъ убiйство и самоубiйство.

— ВЪ Монтрозъ, Кол. зловили тамошнй мешканцѣ мурина, котрый знасилувавъ бѣлу дѣвчину. Щобы мурина покарати смертiю, завôзвали лѣкаря и приказали йому стяти муринови голову. Лѣкарь не хотѣвъ сего зробити. Тогдѣ заворушенй горожане загрозили лѣкареви, що если заразъ не зôтне муринови голову, то самъ сейчасъ згине вôдъ револьверовои кулѣ. Многй зъ нихъ повытягали револьверы и вымѣрили въ грудь лѣкаря. Лѣкарь радъ не радъ, щобы спасти власне жите, вôдтявъ голову злочинцеви.

— ВЪ Вотерсфілдъ Кон. страчено дня 17-го падолиста на електричнôмъ стôльци 16 лѣтного мурина Йосифа Ватсона, котрый передъ пôвъ рокомъ застрѣливъ свого пана за те, що вôддаливъ його зô службы. Смерть мурина на електричнôмъ стôльци не наступила заразъ, такъ що вôнъ еще добру хвилю мучивъ ся, заки померъ.

— ЯКЪ выглядають католицкй мiсiи по индiяньскихъ резервацiяхъ оповѣдае оденъ пôпъ, котрого недавно выкляли епископы зъ церкви. „Се е соромъ для Сполученыхъ Державъ, що позваляють попамъ такъ тяжко знущати ся надъ бѣдными Индiянами. Я могу фактами доказати" каже сей пôпъ", що оденъ архиепископъ сховавъ до своеи кишенѣ тй грошѣ, що були призначенй на запомогу для бѣдныхъ индiяньскихъ вдовиць и сирôтъ; такъ само могу доказати, що постôйно вôдъ 20 лѣтъ ошукують, окрадають и здирають попы индiяньскiй нарôдъ и запивають його горѣвкою, замѣсть нести до него просвѣту и культуру. Єсли-бы нарôдъ американьскiи знавъ про всѣ тй надужитя и здирства, то певно бы и хвильки сего не вытерпѣвъ. Въ Сполученыхъ Державахъ законы хоронять навѣть домашнй звѣрята, а такого закону нема, щобы охоронивъ сей бѣдный нарôдъ, зъ котрымъ еще гôрше обходять ся якъ зô скотомъ.

— ВЪ Стамфордъ, Кон. заскаржили тамошнй жиды свого рѣзника до суду за те, що мѣсто кошерного мяса спродававъ имъ мясо „трефне". Жидôвська релiґiя наказуе знищити всѣ та начиня, въ котрыхъ варило ся то мясо трефне. Отже жиды домагають ся вôдъ того рѣзника вôдшкодованя за кухонй знаряды по $25.

— ВЪ Омага, Небр. арештувала полiцiя одну Французку, котра занимала ся спроваджуванемъ молодыхъ дѣвчатъ зô старого краю до домôвъ розпусты. Арештувано такожь еи мужа, котрый помагавъ еи въ тôмъ гидкôмъ дѣлѣ.

— ЖѢНКИ финляндськй внесли до сойму прошене зъ многими пôдписами, щобы имъ признано право голосованя такъ само якъ мущинамъ.

— ВЪ Мобилъ, Ала. покусала свиня одного фармера. Свиня була слаба на якусь заразливу хоробу и въ недовгôмъ часѣ потому згинула. Рана фармера зачала ятрити ся, наступило затроене крови, и фармеръ покусаный власною свинею серед̂ъ страшныхъ мукъ закôнчивъ жите.

— ЗЪ корабля „Ґрафъ Вальдерзе" пôдчасъ подорожи зъ Гамбурґа до Ню-Йорку, скочивъ оденъ емiґрантъ до моря въ цѣли самоубiйства. Сейчасъ заалярмовано морякôвъ, щобы йшли на ратунокъ потопаючому. Коли однакъ емiґранты почули сиґналъ алярмовый, думали що се корабель потопае и чимъ скорше середъ бiйки и лайки середъ страху о жите позасѣдали въ ратунковыхъ човнахъ. Коли моряки хотѣли вôдôмняти оденъ човенъ, емiґранты не хотѣли на те позволити, а середъ того самоубiйця утопивъ ся.

— ДНЯ 25 падолиста, коли нарôдъ спѣшивъ до театрôвъ въ Ню-Йорку великими товпами, нагло роздавъ ся на улицѣ выстрѣлъ зъ револьвера, и оденъ чоловѣкъ упавъ, а другiй якбы то не вôнъ стрѣливъ пôшовъ дальше. Убiйцю привела полiцiя до умираючого пострѣленого, котрый пôзнавъ въ нѣмъ свого приятеля, котрого попередного дня обôгравъ въ карты. Пострѣленый закôнчивъ жите, а убiйцю замкнено до вязницѣ.

— ВЪ НОРФОУКЪ, Неб. малый шестилѣтный хлопчикъ по смерти свого батька вже кôлька разôвъ хотѣвъ вôдобрати собѣ жите, говорячи що його батько все кличе до себе и вôнъ тамъ хоче йти. Заразъ по смерти батька хлопчикъ хотѣвъ ножомъ пôдрѣзати собѣ горло, и бувбы вже сего доконавъ, еслибы не була перешкодила сему мати. Другiй разъ хотѣвъ собѣ розбити голову молоткомъ однакъ и сему перешкоджено. Взагалѣ на кождôмъ кроцѣ обявляе нехôть до житя. Мати стревожена о долю сына за порадою лѣкарѣвъ змѣнила мѣсце побуту, може черезъ се опустить дотину охота до самоубiйства.

Збирайте жертвы на „Руск. Народн. Фондъ".

— ВЪ Веймляндъ, Н. Дж. утѣкъ зъ вязницѣ мурынъ, покалѣчивши двохъ дозорцѣвъ. За муриномъ въ погоню кинувъ ся детективъ и вже мавъ його вхопити въ руки, коли нагло муринъ обернувъ ся и завдавъ детективови легку рану ножомъ въ рамя. Въ тôй хвилѣ детективъ вытягнувъ револьверъ и забивъ його на мѣсци.

— НА Сходѣ вôдкрыто недавно оденъ рôдъ акацiи, яка при заходѣ сонця стулює листе. Коли въ тôмъ часѣ дôткнути ся сего дерева, то его галузки починають трясти ся, якбы гнѣвали ся, що имъ недае ся спокою. Чимъ частѣйше дотикати ся, тымъ сильнѣйше дрожать галузки, а врештѣ дерево выдае запахъ, що спонукуе бôль головы у особъ, стоячихъ близько дерева. Дерево прозвано за се сердитымъ.

„Русины въ Америцѣ".

Така статя буде надрукована въ Децембрѣ 1904 въ англiйскôмъ тыждневнику „The Charities", що выходить въ Ню-Йорку. Кромѣ сеи статѣ будуть въ тôмъ самôмъ числѣ згаданого выдавництва ще слѣдуючй: Славяне на Новôй Земли, Вплывъ славяньскои iмiґрацiи на промыслъ, При твердôмъ и мягкôмъ углю, Словаки въ Америцѣ, Славяне а американьскй идеалы и институцiи, Полудневй Славяне, Чехи въ Чiкаґо, Чехи на фармахъ у Висконсинъ, Якъ мешкають Славяне въ околици Джерзи Сити, Духоборы, Мадяры въ Ню Йорку, Поляки на фармахъ въ долинѣ Конектiкотъ, Литвины въ Америцѣ.

Хто бы хотѣвъ мати се цѣкаве число выдавництва „The Charities", зволить прислати 10 центôвъ до редакцiи „Свободы" на адресу:

Svoboda
Box 353, Scranton, Pa.

Еще разъ о. Обушкевичь!

Щобъ зрозумѣти докладно интриги москвофільскій, щобъ мати ясне поняте про кирино тихъ людейвъ на Заокеаньской Руси, треба пояснити коротко, що роблять подобнй люде на Руси Галицкôй, та яка ихъ робота на поли религійнôмъ, національнôмъ и просвѣтнôмъ.

Тй нашй люде въ Америцѣ, що походять изъ всхôдноh Галичины (а есть ихъ тутъ кôлька тысячокъ), знають, що тамъ въ ихъ рôднôмъ краю есть одна партія, що зве себе старо-русска — чи русско-народна. Та партія старо-русска каже, що народъ рускій е той самъ народъ, що великорускій, чи московскій — а пôсля ихъ науки Червона Русь — нѣбы-то Галичина, се частка тои великои Руси — чи Росіи, котра теперь воюе зъ Японцями. — Та партія старо русска вважае себе рôдною дочкою Росіи, хоче мати ту саму вѣру православну — ту саму літературу — а и до той самои державы россійской належати — але на еѣ лихо — Австрія еще не розлѣзла ся — а процесôвъ въ родѣ Ольги Грабарь и арештôвъ москвофулъ дуже боять ся — одже нѣчого не лишае ся, лишь сидѣти въ Австріи и киринити — крутити душею — брехати языкомъ — вздыхати до Матушки Рассеи — чекати за рублями и класти колоды всякôй розумнôй и щирôй роботѣ народовцѣвъ на поли просвѣтнôмъ, політичнôмъ и економічнôмъ. До того дôйшло, що та старо-русска, чи москвофульска партія зъ ненависти до Украинцѣвъ-народовцѣвъ — злучила ся зъ польскою шляхтою — зъ поліцменами и жандармами. Для нихъ все одно, щобъ лише Украинцѣвъ знищити. Въ соймѣ мають они лишь двохъ політичныхъ трупôвъ — Мазѣкевича и Ефимовича — крôмъ двохъ політичныхъ газетъ »Галичанинъ« и »Русское Слово« выдаваныхъ россійскими грôшми, нѣчого больше не мають. — Ихъ міліоновй маетки въ Ставропигіи и Народнôмъ Домѣ спочивають мертвотою — Галицко Русска Матица выдае разъ въ рôкъ анахронізмы Петрушевича, небылицѣ Мончаловского и передруки россійскихъ писателѣвъ. Молодѣжь ихъ не симпатизуе зъ ними — якъ показуе недавна острая критика ихъ сторонника Дра Святицкого.

Они, тй галицкй москвофулѣ, душею суть православнй — а навѣть царославнй пôсля рецепты Победоносцева — але въ Галичинѣ они кокетують зъ Митроп. Шептицькимъ. — Запрошують его на свои празники, кадять ему ладаномъ смиренныхъ, а тымчасомъ ходять до православныхъ и кпять зъ Митрополита.

На поли національнôмъ нѣбы признають ся до Великоросôвъ — але боять ся се сказати ясно — они нѣбы великороссы, нѣбы малороссы.

Просвѣтою у нихъ книжочки Качковского — вѣрше Третяка, Пасѣчинского — и др. „великихъ" людей. Деколи згадають и про небôщика Наумовича и славлять его трохи не менче, якъ Єремію, або якого другого пророка.

Та цѣла задуха здеморализованыхъ москвофулôвъ не могла не полишити слѣдôвъ и не вôдбити ся навѣть за моремъ.

Въ першихъ часахъ нашои еміграціи прийшли до Америки лишь самй Украинцѣ — крôмъ духовныхъ и свѣтскй люде. Треба собѣ пригадати, скôлько тамъ въ Галичинѣ было интригъ, скôлько напастей по часописяхъ на тихъ людей, котрй мали якъ найлѣпшу волю працювати для поневоленого народу.

Москвофуламъ удало ся выслати до Америки свого мессію въ особѣ о. Ѳ. А. Обушкевича лѣтъ тому 14, и вôнъ чоловѣкъ малообразованый, тупоумный, але интригантъ першои клясы, почавъ свою роботу вôдъ того факту, що напавъ на о. Андруховича въ ночи и хотѣвъ ему хлѣбъ вôдобрати. Щасте, що о. Андруховичъ мавъ револьверъ — а москвофулѣ боять ся такихъ ґратôвъ. А якъ бувъ о. Обушкевичь въ Shamokin — то доѣздивъ до Shenandoah, Pa. — правивъ въ гали, рôвночасно, коли въ домъ Божомъ Свята Служба стояла. Та навѣть до Mahanoy City заѣзджавъ — а на Park Place на хвалу Божу колектовавъ. А якъ Шамокінцѣ (може потвердити Т. Талпашъ) не хотѣли пôдвысшити о $5.00 пенсіи — забравъ ся о. Обушкевичь до Olyphant — де вже наперéдъ бувъ выславъ свого небôщика брата, щобъ збунтовавъ народъ проти нѣчого ему не винного примѣрного священика зъ угорскои стороны о. Вислоцкого. Той фактъ зôзнавъ пôдъ присягою К. Кобанъ въ Olyphant въ процесѣ Олифанцкомъ.

А якъ въ Олифантѣ и Мейфілдъ розбогатѣвъ о. Обушкевичь и мавъ домы до спôлки зъ парохіянами — его душа забажала мати тй домы на свою выключну власнôсть — тай зъ той причины, а зъ причинъ кухонныхъ парохія Олифанцка казала забирати ся Обушкевичеви и шукати собѣ иншого мѣсця, старый чоловѣкъ полазивъ по парохіяхъ: Pittsburg, Shamokin и другй — вернувъ до Mayfield, и на бордѣ чекавъ, поки Олифантцѣ не успокоять ся — и не запросять его опять до себе. Тимъ часомъ перечислимъ ся. — Парохіяне приняли другого священика, а о. Обушкевичь, великій парохъ на цѣлу просторонь вôдъ Carbondale до Scranton — оставъ ся на парохіи въ Mayfield — та ще въ додатку мусѣвъ слухати боса Шлянту.

Треба було конче великои парохіи — а було въ тôмъ часѣ двѣ: Pittsburg и Jersey City. На тй двѣ великй парохіи звернувъ бачне око о. Обушкевичь, але еще не стративъ зъ очей Olyphant. Тому, якъ тôлько при пострѣляню президента Мк. Кінлея, появилась острѣйша статя въ »Свободѣ«, о. Обушкевичь, протоєрей Товтъ, о. Кор. Лавришинъ и біскупъ айрискій Гобенъ зô Scranton — взяли ся до роботы. Они то всѣ намовили 7 мудрагелѣвъ зъ Олифантъ, котрй запротестовали проти тамошного душпастыря о. Ив. Ардана и допровадили до славного процесу Олифанцкого. Колижь анѣ о. Обушкевичь, анѣ о. К. Лавришинъ не могли осѣсти ся въ Олифантѣ — бо біскупъ римо-католицкій зô Scranton принявъ другого гр. к. священика, увага цѣла Обушкевича була звернена на Pittsburg. Изъ его то причины перенѣсъ о. Стефановичь стôлько коштôвъ на даремнй процесы зъ усякою зволочею. Та еще о. Обушкевичь не стративъ надѣѣ. — Вôнъ, що напосѣвъ ся конечно знищити радикала — вôддае парохію въ Mayfield царославнымъ, по кôлькохъ мѣсяцяхъ опускае Mahanoy City, де люде, хоть держали его за пророка, не позволяли ему мѣшати ся въ справы маеткôвъ парохіяльныхъ, и суне до Carnegie. Ту нѣбы парохію — кажу нѣбы, бо еще не було анѣ церкви, анѣ дзвона, кôлька разôвъ оставляе волѣ Божой и самъ полюе по довгôй и широкôй Америцѣ. Ажь коли переконавъ ся, що парохіи въ Пітсбурґу не дôстане нѣякимъ способомъ — ажь коли переконавъ ся, що на Вестахъ нѣчого не вдѣе — лѣзе до Troy, N. Y., щобы бути близько парохіи другои великои — ему дуже до смаку — а се парохіи въ Jersey City.

Нѣмъ еще о. Обушкевичь вымуфовавъ ся зъ Carnegie — зайшовъ тамъ дуже знаменный фактъ.

Дехто знае, що о. Обушкевичь е головнымъ духовникомъ Обчества. Вôнъ, якъ головный духовникъ дае вôдъ часу до часу наставленія духовнй своимъ вѣрнымъ, щось таке, якъ епископъ въ старôмъ краю. Але якъ розписавъ ся Обушкевичь до своихъ вѣрныхъ то въ горячцѣ наговоривъ таке, що декому не подобало ся. Сказавъ о. Обушкевичь, певно зъ переконаня що Духъ. Св. отъ Отця происходить. Зъ того выйшла киriня. Мадярскй духовники заскаржили за ту ересь о. Обушкевича до біскупа пітсбурского и вôнъ сарака мусѣвъ въ „Правдѣ" правдовати ся — и оправдовавъ ся такъ якъ ось чисто-москвофульскому рутенцьови личить: Вôнъ сарака признавъ ся, що въ уніи умре — и що единоспасительна дорога для унітôвъ — се рим. кат. епископы въ Америцѣ — за помочію котрыхъ годнй Рутенцѣ выбороти собѣ епископа. Въ тôй дебатѣ сотворивъ о. Обушкевичь навѣть двѣ назвы — ще нѣколи не чуванй: православныхъ назвавъ „православнй неуніяты" — а унітôвъ—„православнй уніяты". А якъ вже те все сотворивъ — не въ 6. дняхъ — але може въ шѣстьохъ мінутахъ — вдоволеный, що стоить въ книгахъ айрискихъ біскупôвъ добре записаный, та и православныхъ не дуже образивъ — поволѣкъ ся о. Обушкевичь ажь до Трою — найменче 12 годинъ ѣзды зъ Carnegie. Высше я сказавъ, що той старый стрѣлецъ полювавъ ще и на велику парохію Jersey City, а та парохія не дуже далеко вôдъ Трою. Не довго забавивъ сѣдоглавый патріотъ въ Трою — вôнъ поволѣкъ ся до Jersey, якъ тôлько о. Н. Пôдгорецкій захорувавъ — але нѣмъ про тй поганй его вчинки роскажемо — подаемо дословно голосъ его прихильникôвъ зъ православного „Свѣта", котрй выхованй въ Россіи не можуть зрозумѣти москвофульско-галицкого-крутарства.

»КТО НАЙБОЛЬШУ БАЛАМУТУ РОБИТЬ МЕЖЪ РУСКИМЪ НАРОДОМЪ ВЪ АМЕРИЦѢ?

На се питанье больша половина русинôвъ отповѣсть такъ: „конечно, безбожныи радикалы, а ось о. Обушкевичь правдиву науку Христову сѣе, згоду и любовь межь народомъ ширить". А „Правда" думае, що въ цѣломъ свѣтѣ нема лѣпшого священника, якъ о. Обушкевичъ. Онъ нѣбы всемірный свѣтильникъ, всѣ священники повинни быти подобными до о. Обушкевича. А межъ тѣмъ недавно о. Обушкевичъ такую штуку выкинулъ, що робится стыдно за высокіи похвалы, которыми „Правда" якъ бы ладаномь подъ самый носъ кадить о. Обушкевичу.

Знаю, що декоторыи сторонники о. Обушкевича спитають мене, а яке ты имѣешь право чеплятися „нашого заслуженого старѣйшого священника"? Ось яке: коли вы ставите его якъ великого свѣтильника, на гору, щобъ онъ свѣтилъ всѣмъ, то найже свѣтитъ, а нѣ, най слѣзае съ того мѣста, где онъ стояти недостоинъ.

Радикалы — великіи грѣшники, правда! но они и не считаютъ себе праведниками. Но о. Обушкевичь зовсѣмъ иншій чоловѣкъ! Колись онъ еще съ краю добре знаючи, що то за люди радикалы, ходилъ на совѣтъ нечистивыхъ радикаловъ. Побачивши, що нѣчь не скорыстае тамъ, уже нигды не пойде. Но интриговати противъ хорого радикала... хиба то грѣхъ?!

Такъ напевно думае о. Обушкевичъ, бо поднялъ великую интригу противъ Джерзиситского его[illegible] о. Пôдгорецкого.

Якъ бы о. Обушкевичъ началъ борьбу съ здоровымъ чоловѣкомъ въ цѣли выгнати его зъ парохіи, Американская Русь готова бъ ему была простити (бо уніатскіи попы съ спокойною совѣстью подкопуются одинъ противъ другого), но теперь безсовѣсгная „Свобода" страшно и справедливо розгнѣвалась. Всѣ повинни роздѣлити еи гнѣвъ.

Дѣло сталося такъ. О. Пôдгорецкій захорѣлъ и выѣхалъ въ Пенсилвванію для поправки здоровья. Его мѣсто дочасно занялъ о. Гривнакъ, за незрозумѣлость прогнаный Троянцами, а потомъ его заступилъ вернувшійся съ краю о. Макарь.

Чего бы, здается, о. Обушкевичу лѣзти въ Джерзи, коли онъ имѣе парафію въ Карнеги, а и може перейти въ Трой? Но где симъ парафіямъ зровнятися съ богатой Джерзиситской? И ось недавно — въ недѣлю о. Обушкевичъ войшолъ зъ 5 полицайтами въ Джерзиситску церкву и, не дивлячись на тое, що о. Макаръ утреню правилъ, войшолъ въ олтраь и захотѣлъ службу правити. Народъ розсердился и хотѣлъ скинути съ него ризы и выпровадити изъ церкви непрошеного попа. Но о. Макарь заступился и о. Обушкевичъ, обѣщавшій правити „шептану омшу", почалъ спѣвати. Ему отповѣдалъ Пассайскій хоръ. Зробившій великій шкандалъ — вломавшійся въ церкву, где имѣлъ правити другій (найбы два три парафіяне изъ Джерзи Сити и кликали его, онъ неповиненъ бы былъ тое робити!), о. Обушкевичъ выголосилъ проповѣдь о згодѣ и любви. По словамъ дописователя „Правды", „такой проповѣди, яку выголосилъ о. Обушкевичъ певно николи еще не чула Джерзиситска громада. Не сыпались тамъ громы на вороговъ, ани проклоны на неприятелей... лишь слова любви, взворушающіи слушателей ажъ до слезъ плынули изъ устъ ревного пастыря стада Христового".

Слова словами, алежъ дѣла — то дѣла! Лѣпше бъ зробилъ ревный пастыръ, якъ бы сидѣлъ въ Карнеги, но... тамъ церква еще не устроена, парафіяне, якіи лепты имѣли, уже поотдавали о. Обушкевичу, а въ Джерзи Сити о церкви хлопотатися не треба, — проповѣдуй только згоду и любовь, за що великіи пѣнязи получити можешь. Правда о. Пôдгорецкій гдесь въ Пенсильваніи умерае. Но онъ... радикалъ.

Боже! Боже! И то самый лѣпшій уніатскій душпастыръ такъ зробилъ! що думали про русскихъ тй 5 полицайтовъ, що провожали о. Обушкевича до церкви? А Джерзиситскіи парафіяне?

Думаете, що о. Обушкевичъ только противъ радикаловъ воюе? Нѣ! Агитуе онъ добре и противъ православныхъ. И хоть дуже щиро прихильники Обушкевича замѣтають его слѣды во „дворь овчій св. прав. церкви", а мы — православныи добре бачимъ тѣ слѣды и дуже дивуемъ ся двуличію сѣдоволосого священника.

Отче Обушкевичъ! Вы уже давно посивѣли и згорбились — одной ногой въ могилѣ стоите! Подумайте, поки еще есть часъ, о томъ, якій отвѣтъ прійдется вамъ дати на судѣ Христовомъ.

А вы, почтенныи читатели „Свѣта", коли прійдется говорити вамъ о баламутникахъ Амер. Руси, не звертайте все на радикаловъ. Досыть баламутится русскій народъ, (а и въ уніи твердо удержуется) и чрезъ о. Обушкевича. Розница тутъ ось только въ чемъ: радикалы устроякоть смуту голосно, а о. Обушкевичъ *стиха*.

А кто больше шкоды робить: отвертый ворогъ чи скрытый? Всякій, конечно скаже, що послѣдній. И дякувати Господу Богу, що правосл. Русь Американская имѣе вороговъ — съ десять радикаловъ и одного о. Обушкевича, а не 10 Обушкевичей и одного радикала.

Не—свѣтскій."

Листъ изъ Старого краю

З галицького сойму.

Теперішна сесія галицького сойму дуже плодюча. Не, щоби сойм зробив для населеня Галичини богато добра, — сего про галицький сойм із польсько-шляхотською більшостю ніхто не скаже, — але ухвалив богато нових законів. Польсько-шляхотські верховоди Галичини дуже добре знають, що над їх головами лютуе буря народнього невдоволеня, яка може завалити дах над їх головою, а поки ще той дах цілий, старають ся на як найдовше забезпечити свое пановане. Тому всї ті закони, які ухвалюе галицький сойм мають на цїли:

1) скріпити становище шляхти супротив иньших економічних верств населеня, 2) скріпити польськість супротив руськости.

Найважнійшим безперечно законом, який ухвалено на теперійшній сесії галицького сойму, се закон про рентові оселї. Економічна цїль сего закона: подати помічну руку банкротуючій шляхтї через приспорене купця на землю, а політична: спровадити до Східної Галичини таке число польського селянського елементу, аби не можна було сказати, що населене Східної Галичини в компактній масї руське, аби цїла Галичина мала характер польського краю з руською меньшістю. І сим пояснюеть ся, що за законом про рентові оселї голосували й польські людові посли, хоч закон сей очевидячки шкідливий для економічного стану селяньства. Підчас дебат над законом руські посли клали до него богато поправок, аби вчинити його кориснїйшим для селяньства і притупити трохи польське вістре, звернене против Русинів, — але даром. Польська більшість відкидала всякі поправки, а приняла мов на глум тільки одну: аби банкові папери, видавані комісією для рентових осель, побіч польських написів мали також руські. Та від тих написів руському хлопови нестане ні трохи лекше. Руські посли, бачучи, що всї їх заходи до нічого не довели, не взяли зовсім участи в третім читаню і в ухвалюваню закона, зложивши устами д-ра Олесницького відповідну заяву, про яку поговоримо другим разом.

З иньших законів згадаемо:

Управильнене учительської платнї, при чім принято такий дикий параґраф, що учителька, коли хоче вийти за-муж, мае просити краеву раду шкільну о дозвіл, а коли вийде за-муж без того дозволу, то тратить посаду. Се просто скандал, аби так ограничувати особисту свободу учительки, котра працюючи так само, як і учитель мущина, повинна мати й такі самі права. Але панам із сойму захотїло ся такого закона раз тому, що вони загалом дивлять ся на становище жінки в суспільности так, як на се дивили ся нашi середновічні предки, а по друге тому, бо в той спосіб невигідну учительку можна буде або морально і фізично знищити, не позваляючи їй виходити за-муж без дозволу, або позбути ся еї. Що при теперішних відносинах сей закон обернеть ся головно против учительок-Русинок, — се розуміеть ся само собою.

Реорґанізація краевої ради шкільної, яку польська шляхта намагаеть ся переміните в найвисшу шкільну власть у Галичині, так, аби міністерсьтво до неї зовсім не мішало ся. Теперішний устрій краевої ради шкільної опертий на цісарськім розпорядженю, яке кождої хвилї може бути відкликане, отже Полякам ходить о те, аби, доки ще мають власть у краю, зреорґанізувати краеву раду шкільну на підставі закона, який не так легко змінити або усунути, як цісарське розпорядженє. Не будемо входити в подробиці закона, прянятого в соймі, а тільки зазначимо, що Русини мають увійти до нової краевої ради шкільної тільки в. числї трьох, зглядно чотирох, коли мандат греко-католицького духовника будемо уважати також руським. Зазначимо також, що в склад ради входити будуть репрезентанти віроісповідань: римо-католицкого, греко-католицкого. вірмено католицкого, протестаньского і жидівского. Та обставина, що до ради буде входити також репрезентант жидівского віроісповіданя, так розгнївала галицких римо і греко-католицких епископів, що римо-кат. епископ Пельчер іменем епископату зложив у соймі доволї різку заяву, в якій говорить ся про небезпечнїсть для віри зі сторони сойму.

По кількох роках сойм ухвалив нарештї заложити руську ґімназію в Станиславові. З тої нагоди Поляки кричать в своїх і чужих ґазетах, скілько то добра вони роблять „невдячним" Русинам. А треба знати, що за той час, як Русини домагають ся заложеня руської ґімназії в Станиславові, Поляки дістали в Галичинї 14 нових середних шкіл.

Руські посли через цїлу сесію заховували ся так спокійно, що навіть польські ґазети не могли їм нічого закинути. Аж перед кількома днями, спровоковані вшехполяком проф. Ґломбіньским, який сказав, що Русини не нарід, а „szczep", а вся Галичина, то польський край, дали Полякам устами дра Олесницького таку відправу, що ті і в своїх і в чужих ґазетах виють ще до нинї про „гайдамацтво" Русинів та їх ненависть до Поляків. Здавало ся польським політикам, що зможуть ся похвалити перед сьвітом, що руське питане вже полагодили в себе дома, аж тут вийшов знов клопіт...

З руських справ жде ще полагодженя справа краевої субвенції на руський театр.

З огляду на те, що 17 с. м. починаеть ся сесія віденського парляменту, наради сойму покінчать ся — і тодї ми докладнїйше на підставі праць теперішньої сесії поговоримо на тему: „Галицький сойм а Русини"...

Буковинський сойм,

в якім тепер мають верх „вільнодумні", т. е. спілка поступовійших Русинів, Румунів, Німців і Жидів, залагодив підчас теперішної сесії також богато важних справ, які змінять відносини в краю на лїпше. Найважнійші з тих справ виборча реформа і знесене двірських обшарів.

Виборчої реформи не переведено в дусї загального виборчого права, бо на се не була би пристала дідицька меньшість, а до ухваленя такої реформи треба двох третин цїлого сойму. А що „вільнодумні" були того переконаня, що лїпше зробити щось, як нічого, тай що лїпша яка будь згода з дідицькою меньшістю, як обструкція тої меньшости в соймі, то полатали теперішний виборчий закон в той спосіб, що побіч трьох істнуючих курій (дідицької, міської і сільської) утворили четверту, в якій будуть голосувати ті, що доси не мали права голосованя, а також завели ві всїх куріях безпосередне і тайне голосоване.

Знесено також двірські обшари, які, як звістно, мали богато привілеґій, і властителів двірських обшарів поставлено на рівні з иньшими властителями.

З'їзд руських послів

до сойму і до парляменту, з Галичини і з Буковини, відбув ся у Львові. На тім з'їздї сконстатовано, що положене руського народа на Буковині вправді трохи поліпшило ся, але в Галичині остало все по давному, а взагалї не видно зміни системи супротив Русинів. З'їзд висказав бажане, аби руські посли в парляментї виступали згідно як один клюб, а що-до тактики в парляментї, то лишив се їм самим до порішеня. Ухвалено також оголосити в руських і чужих ґазетах маніфест про становище руського народу та про його потреби і жаданя.

13. падол. *Л. М.*

ДОПИСИ.

З Holyoke, Mass.

Вашу „Свободу" я тутки даю помежи Русинів, тай стараю ся заохотити їх до просьвіти. Стараю ся уже від давного часу з'орґанізувати тут хоть мале товариство, але всї мої змаганя, то лише кидане горохом о стїну! Але я не трачу надії, з часом може й удасть ся менї скупити їх хоть кількох, то з часом може й другим вітворять ся очи! Тимчасом коби лише хотїли читати! Але не читати бодай яких ґазет, що гірше польских, або й руских але за російскі рублї Дивна річ, що декотрі наші Русини, так ся дали обаламутити Мазурам, що коли прийду до которого — та заговорю про руску ґазету, то звичайно скаже ось так: „А деж ту маеш руску ґазету?" Де маю? — от диви! тут руска часопись — й суну ему „Свободу" під очи! Ой правда, що руска! говорить звичайно; а где ти еї вирвав? питае. — Ти також можеш вирвати, говорю ему — лише скажи чи хочеш читати? Дорого тя не буде коштувати, лише два доляри на рік! Два доляри ти пропеш нераз в однім дню! а не лїпше коби ти заплатив собі руску добру часопись? — Ба, відкаже він, коли я маю польску ґазету уже! Дальше буде ся викручувати, що він уже давно въ Америцї, що він уже „відвик" від рускої мови, і т. д. але суть і такі, що читали-би руску часопись охотно — але щож, коли встидають ся Поляків! І роби тут що хочеш з такими людьми.

Михайло Беля.

Зъ Сенъ Франсиско, Кал.

У насъ теперь дѣють ся дивнѝ рѣчи. Ситизенъ Еласнсъ голосить, що зробить юнїйнымъ робôтникамъ въ Калїфорніи друге Колоредо и приготовляе на сю зиму загальный lock-out. Въ интересѣ тутешныхъ капіталїстôвъ ѣздивъ employment agent H. V. Ready на Сходъ та говорить въ тутешныхъ часописяхъ, що сторгувавъ тамъ 35.000 робôтниковъ, якѝ кождои хвилѣ можуть тутъ появити ся. Загально вѣрять сему. На платню, яку дають робôтникамъ въ Калїфорніи злакомить ся навить юнїйный робôтникъ зъ вашого Сходу та пôйде скебувати. Тому но зашкодило бы остеречи въ „Свободѣ" Русинôвъ зô Сходу, абы и нашого котрого хруня не скортѣло ѣхати пôдъ сю пору до Калїфорніи. Тутъ громадка нашихъ людей, але лѣпше булобъ, щобы про нихъ нѣхто и не знавъ. Многѝ зъ нихъ идуть скебувати за $1.50 на день тодѣ, коли тѝ, що беруть по $2.00, страйкують о высшу платню. Се фактъ! Я знаю тыхъ людей. Будь-що-будь ситуація въ Сенъ Франсиско дуже поважна.

У насъ теперь вôдбувае ся конвенція найбôльшои робôтничои організаціи American Federation of Labor. Поки-що нѣчого цѣкавого ще не врадили. Ґомперсови, предсѣдателеви Федераціи и его товаришамъ спѣвають капіталїстичнѝ часописи похвальнѝ гимны, а се для робôтниковъ рôвнозначуче зъ краканемъ воронôвъ, якѝ чують запахъ трупôвъ. Що Ґомперсъ зôстане назадъ президентомъ A. F. of L. се рѣчь майжо певна, помимо того, що соціялисты на конвенціи становлять поважну опозицію. Соціялистичнѝ юніи поприсылали добрыхъ делеґатôвъ. Є Victor S. Berger зъ Мілваkі, Вис., е Max S. Hayes зъ Клївелендъ, О., Geo. M. Barnes зъ Филаделфіи, Па., Morris Brown зъ Ню Йорку и иньшѝ. На конвенціи теперѣшнôй маютъ говорити и про соціялізмъ. Се буде мабуть найцѣкавѣйше.

Я вовсѣм не задоволеный становищемъ, яке „Свобода" заняла въ справѣ суперечки „Канадийского Фармера" и „Слова". Говорячи про „цвѣтки" канадійскои журналїстики „Свобода" навела лишь „цвѣтки" зô „Слова", хотяй и „Канадийский Фармеръ" въ подôбный способъ полемізуе що „Слово", Правда, що „Свобода" не боронила и „К. Ф." але треба було и про него въ той самъ способъ выразитись, що и про „Слово". — Чого варта було ихъ поступоване пôдчасъ послѣдныхъ канадійскихъ выборôвъ, видно хоть-бы зъ сеи вѣстки надрукованои въ Social Democratic Herald. No. 28, Milwaukee, Wis: Винипеґъ, Ман. Нов. 5. — Товаришъ A. W. Puttee зъ Винипеґу не зôставъ наново выбраный до парляменту, бо обѣ капіталїстичнѝ партіи консервативна и лїберальна, ужили противъ него такихъ средствъ, якъ передвчаснѝ замкненя выборôвъ, фалшиве информоване и страшене выборцѣвъ, пôдкупство и т. п.

Якъ зъ сего видно, то и „Слово" и „Кан. Фармеръ" аґітували противъ робôтника соціялиста.

Свôй.

З Howe Cave, N. Y.

Приїхав я з Нового Йорку до Howe-Cave в тім намірі, чи не дістав бим там роботи і діставем. Прийшов я на борд до одного Поляка а там були на борді і Русини. Я ся їх питаю чи ту нема русина, щоби мав гавз і тримав бординґерів — они відказують е. Питаю ся дальше: чомуж ви не в русина на борді? А они кажуть: е, оден дітько як у русина так в поляка! Мене се діткнумо. Пізнїйше я довідав ся які то Русини коли я на них лїпше придивив ся і їх пізнав.

Они не вписані анї до братства анї до Союза, анї ґазети не пренумерують. Говорять: нащо нам Союза, а нащо нам давати на якісь там „фондації", а то всьо на пани тай на газету; не знати чи ту довго буду в Америцї, волю випити виски!" А як ту які хрестини або весїле, то не зобачиш нічого як тілько сварня, бійка, блюванина і ріжного рода плюгавства. А як зайди з ним в розмову, він тобі зачинае за полїтику, як свиня моркву рие, зачинае тобі про розмову воробців з вірлами а когутів з псами. От і така у него „мовляв" політика. А щоби хотів тої їх аристократичної політики вислухати, то не годен, бо всї разом говорять, і оден другого не розуміе. Як сказано повисше, занимають ся полоканем горла вискою, брехнею, фалшивством, лицеміріем, іронїчними посьмішками і т. п.

Не говорю то з ненависти, але то кождого сина Матери Руси України діткнулоби, наколиби видів ту їх зацофаність і дурновату зарозумілість. От і такі „Рускі Патріоти".

З поважанем І. Заґлоба.

Борба о університетъ.

Русины, Италійцѣ, Хорваты Словѣнцѣ домагають ся вôдъ кôлькохъ лѣтъ, абы правительство дало имъ университеты, бо до теперь лише Нѣмцѣ, Чехи и Поляки мають сѣ найвысшѝ школы. Правительство збуло Русинôвъ кпинами. а Словѣнцѣвъ и Хорватôвъ обѣцяиками. Зъ Италійцями правительство мусить рахувати ся, бо боить ся аґітаціи за прилученемъ австрійскихъ Италійцѣвъ до италійскои державы. Зô страху передъ сею аґітаціею правительство рѣшило дати Италійцямъ університетъ, але не вôдразу. Правительство дало имъ лише одну часть університету и обѣцяло постепенно доповняти его такъ, абы за пару лѣтъ Италійцѣ достали цѣлый університетъ. Та въ тôмъ одну дурницю зробило правительство. Замѣсть умѣстити сю частину италійского університету въ якôмъ мѣстѣ зъ италійскимъ населенемъ, умѣщено его въ нѣмецкôмъ мѣстѣ Инсбруцѣ. Се Нѣмцѣвъ дуже обурило, и они рѣшили выгнати италійскихъ студентôвъ зъ Инсбрука. Коли италійскѝ студенты були зôбранѝ въ однôй ресгавраціи, напала на нихъ товпа Нѣмцѣвъ. Абы ратувати свои кости, Италійцѣ почали стрѣляти зъ револьверôвъ. Тогды товпа кинула ся на Италійцѣвъ и була бы повбивала ихъ, але надбѣгло вôйско и вôдставило пôвтора сотки италійскихъ студентôвъ до арешту. Нѣмцѣ напали теперь на хату, де була умѣщена часть италійского університету и здемолювали еи. Нападано вôдтакъ на склепы и мешканя Италійцѣвъ и понищено ихъ. Коли вôйско робило ладъ, пробито баґнетомъ одного Нѣмця и вôнъ сейчасъ погибъ. Ранено кôльканайцять особъ.

Ся мудрôсть правительства, котре до нѣмецкого мѣста впхало италійску школу, пôмстила ся на правительствѣ. Школы нема, бо школьный будинокъ знищеный, а всѣ италійскѝ студенты сидять въ арештѣ. Въ додатку буде мати правительство клопôтъ зъ нѣмецкими послами, котрѝ грозять обструкціею въ державнôй радѣ. Буде также клопôтъ зъ италійскими послами, котрѝ грозять обструкціею, якъ правительство уступить ґвалтамъ Нѣмцѣвъ и не отворить наново италійского університету.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ.... $2.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ.... $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ черезъ Книгарню Шевченка ул. Чарнецького 26, Львôвъ.

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджiстрованôмъ листѣ або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або агента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Зъ бесѣды

посла Ев. Олесницкого въ галицкôмъ соймѣ

дня 9-ого падолиста 1904.

„Не можу поминути справы „Сiчий“, бо се для насъ дуже важна справа. Се обмежене майже всѣхъ найважнѣйшихъ нашихъ правъ горожаньскихъ, се выимковый станъ въ великôй части нашого краю“. Бесѣдникъ выказувавъ, що о тôмъ, чи щось надужите чи нѣ, не рѣшає „поглядъ“, якъ каже намѣсникъ. „Тутъ рѣшає фактъ и законъ. Намѣсникъ заявивъ, що хоче стояти на сторожи правного ладу и хоче ужити всѣхъ средствъ, абы сей ладъ удержати. „Я думаю, що правный порядокъ є тодѣ, коли заховуе ся и шануе законы. Розвязане всѣхъ 14 „Сiчий“ въ Косôвщинѣ наразъ було безправствомъ, безправствомъ бувъ способъ розвязаня, безправствомъ є се, що намѣсництво доси не вôдповѣло на рекурсы „Сiчий“. Безправствомъ суть також дальшй консеквенцiи розвязаня „Сiчий“, якъ вôдбиране лентъ, вôдзнакъ и т. д. Се приватна власнôсть, а забране приватнои власности противъ волѣ властителя є крадежею“.

Згадуючи о заборонѣ ношеня червоныхъ шапокъ, бесѣдникъ казавъ: „Мы дякуемо правительству за се, що оно нами такъ опѣкуе ся, але протестуемо противъ того, абы ся опѣка розтягала ся до ґардеробы. Якъ бы жандармы вылапували васъ и здирали вамъ вôдзнаки, якъ вашй орлы и т. д. то вы зробили-бъ революцiю“. Бючи вступомъ о пультъ, бесѣдникъ заявивъ, що „и Русины запротестуютъ противъ такои безличнои поневѣрки. Сей рухъ, котрый давлять власти, є рухомъ еманципацiйнымъ, котрого не здержить жадне правительство жадными ґвалтами“.

„Ґломбѣньскiй вичислявъ и выпоминавъ намъ се, що великодушный соймъ польскiй „давъ“ Русинамъ. Хто давъ? Хто смѣе такъ говорити? Якимъ титуломъ намъ се выпоминаете?! Даете намъ школы? А чи вы не знаете того, що число рускихъ школъ народныхъ въ Галичинѣ упало доперва тогды, коли школьництво перейшло въ руки польскои краевои рады шкôльнои?! Хочь бы мы були вашими невôльниками, то чиста приличнôсть не позваляе выпоминати того, що пануючiй „давъ“ невôльникови. Мы жиемо въ Австрiи и хочь для Русинôвъ австрiйска конституцiя на папери, то мы все таки маемо до неи претенсiи и нѣхто не смѣе выпоминати намъ того, що „давъ“ намъ се, що мы повиннй по праву самй собѣ взяти. Вôдъ поставленя внесеня о заложене рускои ґiмназiи въ Станиславовѣ до ухваленя сеи ґiмназiи минуло 4 лѣтъ! Вы за сей часъ дôстали ажь 14 ґiмназiй и мы вамъ того не выпоминали“.

Переходячи до Ґломбѣньского бесѣдникъ заявивъ, що „рускй послы не можуть знести обиды киненои въ очи рускому народови. Ґломбѣньскiй позволивъ собѣ на таку рѣчь, якои рускй послы въ сѣй палатѣ еще не чули. Се, що мы чули, нагадуе дуже давнй хвилѣ, давно забутй часы, давно помершй вôдносины, якй колись панували въ будынку скарбкôвского театру. Тогды тамъ лунали оклики niema Rusi! Нынѣ, коли вже самй Поляки встидають ся сихъ часôвъ, Ґломбѣньскiй повторивъ оклик niema Rusi, бо водмовивъ намъ права называти ся народомъ — вôнъ назвавъ насъ szczep-омъ! Въ додатку выпоминавъ намъ, кôлько то великодушнй Поляки дали намъ, и що они позволяють намъ: позволяють намъ мати школы, дають на просвѣтнй цѣли, ажь 300.000 на театръ и т. д.“

Бесѣдникъ зъ незвычайною вервою, при оплескахъ и окликахъ рускихъ послôвъ и ґалерiи запротестувавъ противъ вшехпольскои безличности, противъ называня насъ szczep-омъ и уважаня галицкои землѣ за землю польску. „Я бувъ бы не говоривъ тутъ о всѣмъ тôмъ, але провокацiя вшехпольского полiтика змушуе мене сказати вамъ рѣшучо: Та земля, то земля споконвѣку руска! То наша земля а не ваша! Знайте, що тои землѣ не дамо собѣ нѣкому вырвати!“

„Галицькй мѣста: Львôвъ и иньшй, называете вашими мѣстами. Се рускй мѣста — були и будуть. На якôй пôдставѣ смѣете казати, що Львôвъ польске мѣсто?! Та жь львôвскй Поляки, то урядники, котрй нынѣ тутъ є, а завтра можуть не бути. Дальше суть въ мѣстѣ Русины и Жиды. Се польске мѣсто? Такого конґльомерату не можете назвати польскимъ мѣстомъ. Якъ Львôвъ польске мѣсто, то Познань є мѣстомъ нѣмецкимъ, а Варшава росiйскимъ! Мы не дивуемо ся вшехполякамъ, що все на свѣтѣ є польске. Прецѣнь вы загнали ся ажь до Япану и забираете япаньскихъ ґенералôвъ для Польщи... прецѣнь Курокi, то Полякъ!“

Бесѣдникъ порôвнавши, кôлько то въ буджетѣ є на рôжнй польскй а рускй цѣли сказавъ: „А теперь спитаймо, хто кому дае? Мы вамъ даемо, а не вы намъ. На вашй цѣли идуть грошѣ руского податника, бо на вашй цѣли ухвалюете зъ краевыхъ фондôвъ бôльше, якъ на нашй. На вашй цѣли иде 90 процентъ, а на нашй ледви 10 процентъ“.

„Енунцiацiя Ґломбѣньского є проголошенемъ права силы. Але чи въ вашôй исторiи не записало ся досыть се право силы? Чи длятого вы тамъ, де вамъ се може удати ся, самй аплiкуете се право на слабшихъ?“

Бесѣдникъ закôнчивъ словами: „Нашй дѣды оборонили колись своими грудьми насъ и васъ вôдъ татарскихъ наѣздôвъ. Внуки сихъ дѣдôвъ знайдуть тôлько силъ, що пôдопруть напады всепольскй!“

Схаменѣть ся — будьте люде!

Якiйсь червоноскôрый зъ Червонои Руси пише въ нюйорскôй „казетѣ“, що абы русскiи люде могли бути достойными и гôдными имени „человѣка“ и щобы могли руководити ся высшими мыслями, повиннй научити ся „русскаго литературного языка“. Найперше я запитаюсь, що то суть за русскiи люде, що не знають того языка, бо Русины, примѣромъ, знають свою рôдну мову, люблять еѣ, дорожать нею, бо рôдна мова се друга мати, бо въ рôднôй мовѣ спѣвала намъ мати коли колысала насъ до сну. Але що то суть за русскiи люде, що не знають своеи рôднои русскои мовы? Менѣ таки справдѣ здаеть ся, що они не суть гôднй имени „человѣка“. Мы Русины, чи зъ Галичины, чи зъ Угорщины, чи зъ Буковины, чи зъ Украины, маемо свôй лiтературный языкъ, котрымъ высказуемо нашй болѣ и терпѣня, нашу радôсть и утѣху, котрымъ спѣваемо пѣснѣ, пишемо листы, пишемо книжки и ґазеты — се є наша рôдна мова, найдорожша для насъ мати. Мову ту розумѣють всѣ Русины и порозумѣвають ся нею и высказують нею свои почуваня и мысли. Галицькiй поетъ Маркiянъ Шашкевичь каже такъ:

> Мово рôдна, слово рôдне,
> Хто васъ забувае.
> Той у грудяхъ не серденько
> А лишь камѣнь мае.

А мы скажемо такъ: Хто цурае ся рôднои мовы, котрои научила його мати, той не гôдный, що земля його носить, той цурае ся своеи рôднои мамы, той хрунь, ренеґатъ и падлюка. — Дуже насъ дивуе, що суть въ Америцѣ такй люде, що читають таку шмату, котра насмѣвае ся зъ нашои рôднои рускои мовы и каже, що той Русинъ негôдный называти ся чоловѣкомъ, котрый не знае росiйскои мовы. Се соромъ и встыдъ плекати гадюку за пазуховь, абы выставила потому своему кормителеви затроене жало. — Певна рѣчь, що добре є знати чужй мовы, отъ примѣромъ анґлiйску мову доконечно навѣть знати нашимъ Русинамъ тутъ въ Америцѣ; добре також знати и росiйску мову, але насмѣвати ся зô своеи рôднои мовы, се тôлько потрафить падлюка, чоловѣкъ безъ чести, безъ характеру. Червоноскôрый дописуватель „казеты“ покликуеся на Вергуна зъ Вѣдня, котрый назвавъ нашу руску мову, мовою свинопасôвъ и пастухôвъ. Мабуть не знавъ „чесный“ дописуватель, що то за зѣленько той „Вергунъ“. Ось я вамъ скажу хто вôнъ такiй. Се є сынъ галицкого дяка, котрый вырѣкъ ся своеи рôднои мовы и ставъ за росiйскй рублѣ росiйскимъ шпiгуномъ. Що се є правда, на те є доказъ, именно процесъ якiй вôдбувъ ся недавно у Львовѣ, и де йому доказано що вôнъ є платнымъ росiйскимъ аґентомъ. Що того Вергуна и чеснй Росiяне уважають за падлюку, на се є доказъ той, що коли вôнъ приѣхавъ до Киева и мавъ тамъ вôдчить, то самй Росiяне выпсикали и высвистали його зô салѣ, бо не хотѣли слухати того, хто є падлюкою и запроданцемъ.

Такъ отже пане червоноскôрый дописувателю—найдорожшимъ скарбомъ кождого чоловѣка є рôдна мова и нашъ мужицькiй поетъ Тарасъ Шевченко о такихъ якъ вы говорить:

> Учѣте ся браты мои!
> Думайте, читайте,
> И чужому научайтесь,
> Й свого не цурайтесь:
> Бо хто матѣрь забувае
> Того Богъ карае,
> Чужй люде цурають ся
> Въ хату не пускають....

Росiя прозрѣвае.

Въ теперѣшный часъ, очи цѣлого свѣта суть звернений на могучу росiйську державу, котру точать два черваки; оденъ се Японцѣ на далекôмъ сходѣ, а другiй, се заворушеня въ нутрѣ державы. Се є безпереччна правда, що Росiя є одною зъ найсильнѣйшихъ державъ на свѣтѣ, однакъ и се є правда, що сила та приносить и приносила користь лишь тымъ, що мають власть въ своѣхъ рукахъ и маетки, а тымъ самымъ приносить шкоду хлѣборобамъ-мужикамъ, робôтникамъ и взагалѣ людямъ бѣднымъ, непросвѣченымъ. Чому се такъ, на се маемо дуже много примѣрôвъ. Вôйну выкликали богачѣ купцѣ, щобы могли робити интересы на далекôмъ-Сходѣ, они могли се зробити, бо мають власть въ своѣхъ рукахъ. Чи народъ хотѣвъ сеѣ вôйны? Нѣколи, але и нѣхто не питавъ ся народу, чи вôнъ еѣ хоче, а на вôйнѣ кровь свою проливае нѣхто другiй, якъ лише бѣдный народъ и то не для власнои користи, але щобы богачамъ понабивати золотомъ кишенѣ. Въ чôмъ отже лежить ся сила Росiи? Певно, що найбôльшою силою якои небудь державы, є любовь еѣ жителѣвъ до неѣ. Чи народъ росiйськiй любить свою вôтчину? Певно, що любить, бо любовь вôтчины є найкрасшою людською чеснотою. Але народъ росiйськiй ненавидить своѣхъ гнобителѣвъ, ненавидить росiйського правительства, котре вôдмавляе йому всякихъ людськихъ правъ, старае ся удержати його въ темнотѣ, и на тôй темнотѣ опирае всю свою силу. Въ цѣлôй Европѣ маемо лишь двѣ державы, въ котрыхъ народъ зносить тяжке ярмо неволѣ, платить податокъ кровавый, а немае права забрати голосу въ своѣхъ правахъ. Тыми державами є Росiя и Туреччина. Коли порôвнаемо число поневоленого народа зъ людьми, що захопили власть въ свои руки, то побачимо, що на тисячь бѣдного населеня навѣть одинъ богачь не припадае. Разъ вразъ доходять до насъ вѣсти про великй заворушеня народа по рôжныхъ мѣстахъ Росiи. Люде и часописи, котрй бажають волѣ и добра народови, пишуть, що поневоленый росiйськiй народъ прозрѣвае, хоче скинути зъ себе давляче ярмо, хоче рôвного права и для богатыхъ и для бѣдныхъ. Часописи и люде, що суть приклонниками тиранôвъ и кнута пишуть, що народъ бунтуе ся. Кождый честный чоловѣкъ, що любить и помагае бѣдному братови, мусить станути по сторонѣ покривдженыхъ и бажати змѣны ряду въ Росiи, дебы всѣ мали рôвне право. Чи Росiя стратить свою силу, наколи дасть свободу народамъ и заведе конституцiю? Нѣколи. Она еще бôльше скрѣпить свою силу, бо любовь вôтчины свобôдныхъ горожанъ є далеко сильнѣйша, чимъ поневоленыхъ. Отже ворушить ся народъ въ цѣлôй Росiи и домагаесь волѣ, а голосъ його стае що разъ сильнѣйшiй. Мiнiстеръ Плеве хотѣвъ нагайками и кулями придавити се заворушене, однакъ самъ згинувъ смертiю, яку готовивъ цѣлому народови. Зъ його упадкомъ затревожилось правительство росiйське, бо побачило, що годѣ неволити довше народъ. И теперь въ Росiи наставъ зворотъ на лѣпше. Мѣсце замордованного мiнiстра Плевого занявъ князь Мiрскiй, чоловѣкъ поступовыхъ идей. Вôдôтхнувъ троха народъ и цѣла Росiя, бо князь Мiрскiй зъ хвилею обнятя уряду зачавъ думати о полѣпшеню долѣ найменьшого брата, черезъ рôжнй реформы. Найважнѣйша реформа є та, щобы народомъ рядили заступники народнй, а не накиненй згори урядники. До заведеня сеѣ реформы стремить князь Мiрскiй въ сей спосôбъ, що скликавъ до Петербурга предсѣдателѣвъ земствъ зъ цѣлои Росiи, абы они обдумали, якъ зарадити лиху. Дня 19 падолиста з'ѣхало ся до Петербурга 100 предсѣдателѣвъ земствъ и вже зачали ся нарады. Участники нарадъ домагають ся: 1) щобы всѣ верствы росiйськои суспôльности були заступленй въ утвореню земствъ; 2) щобы кождый мужикъ мавъ право голосованя; 3) щобы жѣнки котрй мають посѣлôсть могли самй голосувати, а не потребували давати повномочiя мужчинѣ; 4) щобы выборцѣ до земствъ мали право передъ выборами скликувати вѣча, на котрыхъ бы обговорювано справы выборôвъ; 5) щобы справу арештованя горожанъ зô взглядôвъ полiтичныхъ рѣшали земства.

Такй суть покищо домананя земствъ, котрй, розумѣесь не выстарчать, щобы выдвигнути народъ зъ нужды и темряви. Однакъ и тѣ маленькй жаданя стрѣнулись въ опоромъ зô стороны заскорузлихъ назадникôвъ, именно великого князя Серґiя и прокурора Синода Победоносцева, котрого имя въ истор[illegible] такъ само кроваво записане, якъ имя Плевого. Пôдъ ихъ впливомъ царь не допустивъ до себе депутацiи зъ заступникôвъ земствъ, котрй хотѣли йому розказати про кривды и нужду народа. Въ наслѣдокъ сего запановало велике розяренe серsuccessful делеґатôвъ. Они вже теперь явно домагають ся участи народа въ зарядѣ державы, себъ то конституцiи. За делеґатами стоить весь народъ, чого доказомъ суть тысячѣ привѣтныхъ листôвъ и телеґрамъ, надôсланыхъ зъ цѣлои Росiи. Хто теперь возьме въ Росiи гору, чи клiка приклонникôвъ нагайки, чи народъ, ще не є певне, але то є певне, що власть нагайки вже въ недалекôй будучности скôньчить ся, а вôджие народъ, що бôльше якъ тисячу лѣтъ стогнавъ пôдъ ярмомъ.

Що чувати въ свѣтѣ.

ВЪ РИМѢ, коли кардиналъ Ореґлія переѣздивъ улицею до Ватикану, приступивъ до його повозки 20-лѣтный молодець Марабіні и плюнувъ кардиналови въ лице. Марабінього арештувала поліція, однакъ на просьбу кардинала, котрый вôдпустивъ йому провину, выпущено его на волю.

ВЪ Вашинґтонѣ роблять заходы въ кругахъ державныхъ, щобы обмежити еміґрацію, котра жадной користи Спол. Державамъ не приносать, але навить шкоды. Комісарь еміґраційный, котрый довшій часъ студіювавъ еміґраційный рухъ въ Европѣ, вернувъ вже до Америки и здавъ тутъ справоздане зô своихъ спостережень. Найбôльше людей еміґруе до Америки зъ Италіи и Угорщины. Люде тѝ жиють въ Америцѣ дуже ощадно, а кождый зложеный грôшь вôдсылають до старого краю. Въ сей способъ міліоны американськихъ доларôвъ иде рôкъ рôчно до Европы. Комісарь сей робить пропозицію, щобы припоручити справу еміґрации до розслѣдженя спеціальнôй комісіи, котра бы обдумала такожь средства спиненя некорысной для Спол. Державъ еміґрации.

ТЫМИ днями вôдвѣдала королѣвська пара зъ Портуґаліи, королѣвську пару въ Лондонѣ. Мѣсто прибрало святочный выглядъ, але на дворѣ була така густа мрака, що на кôлька крокôвъ не було нѣчого видно.

Вôйна на далекôмъ Сходѣ.

Токіо 20. Урядовѝ вѣсти доносять, що имъ нѣчого не звѣсно про заняте Японцями форту Сунґъ. Урядово потверджують, що японська морська артилерія высадила въ воздухъ складъ пороху въ Портѣ Артура, котрый находивъ ся недалеко фабрики машинъ. Въ крѣпости середъ обложенцѣвъ лютуе тифъ и бѣгунка. Богато осôбъ умирае щоденно. Помѣжь вôйськомъ ґен. Стеселя пануе велике невдоволене.

Лондонъ 20. Оденъ анґлійській офіциръ, котрый бачивъ російську балтійську фльоту на Кретѣ, доносить тутъ, що кораблѣ російськѝ суть старои конструкціи и въ злôмъ станѣ.

Лондонъ 21. Телеґрафують тутъ въ Наґасакі, що день передъ выпливомъ зъ пристани Артура торпедовця „Росторопного" три иншѝ російськѝ кораблѣ хотѣли передерти ся черезъ японську фльоту. Всѣ они мали такѝ самѝ телеграмы вôдъ ґенерала Стесселя. На нихъ було много раненыхъ офіцирôвъ, котрѝ волѣли наразити свое жите на непевнôсть, якъ лишити ся въ портъ-артурськôмъ шпиталѝ. Японській кружлякъ Касуґа загопивъ першій російській корабель по повгодиннôй битвѣ. Вся залога згинула пострѣляна, або затоплена. Такъ само зôстали затоплені и два другѝ російськѝ кораблѣ, а залога ихъ згинула до одного.

Токіо 21. Японська фльота зловила нѣмецькій корабель „Бателянъ", котрый хотѣвъ передерти ся черезъ японську фльоту до Порту Артура. На тôмъ карабли знайдено велику масу зимовыхъ мундурôвъ, коцôвъ, рôжныхъ лѣкарствъ и богато пушокъ зъ масомъ. Всьо то було призначене для залоги Порту Артура.

Чіфу 21. Оденъ урядникъ зъ Порту Дального доносить, що Японцѣ еще не приступили до ґенерального атаку на Портъ Артура. Урядникъ сей доносить такожь, що Японцѣ пôдъ Портомъ Артура зôстали скрѣплені семою дивізією пѣхотинцѣвъ, котра свѣжо прибула зъ краю. Найблизшій атакъ Японцѣвъ на Портъ Артура мае бути дуже жорстокій. Ґен. Ноґі достае далеко бôльше свѣжого вôйська, чимъ ґен. Ояма. Японцѣ кидають на російське вôйсько кулѣ, наповненѝ рôжными дуже смердячими ґазами, такъ, що чоловѣкъ тратить притомнôсть, коли находить ся близько нихъ.

Мукденъ 21. Довго ожидана рѣшаюча битва пôдъ Мукденомъ не зачинаесь. Однѝ знатоки военнѝ говорять, що Японцѣ намѣряють обôйти лѣве крило Росіянъ, другѝ же кажуть, що въ тôмъ роцѣ до битвы вже не прийде, и що обѣ арміи перезимують на занятихъ становищахъ. Морозы що разъ сильнѣйшѝ, а дровъ на паливо майже нема.

Чікаґо 22. Оденъ американьскій кореспондентъ, котрый находить ся при японьскôй арміи пôдъ Портомъ Артура пише такъ: Коли я оглянувъ зъ далека Портъ Артура зачавъ я говорити о тôй крѣпости зъ японськимъ ґен. Кодама. Вôнъ сказавъ до мене: „Вы бачили Портъ Артура, и певно думаете, що се легка рѣчь заняти сю крѣпость, але вы помиляете ся, бо се е дуже тяжка задача". „Такъ, певно" вôдповѣвъ я. „Портъ Артура мае 30 сильныхъ фортôвъ, надъ котрыхъ укрѣпленемъ працювали Росіяне цѣлыхъ 10 лѣтъ; природнѝ укрѣпленя суть сильнѝ, а до того въ крѣпости находить ся армія завзятыхъ борцѣвъ пôдъ знаменитымъ командантомъ. Кодама вытягнувъ замкненый пястукъ и сказавъ: „Я тримаю Портъ Артура тутъ въ моѣй руцѣ". — „Дежь ви хочете тутъ пôдъ Портомъ Артура перезимовати?" питавъ я його дальше. „Вы немаете зимовыхъ леговищь, лишь легкѝ шатра, а зима въ Манджуріи е дуже остра." „Мы перезимуемо въ Портѣ Артура", вôдповѣвъ ґен. Кодама. Крѣпость здобуду за короткій часъ. Теперь спровадимемъ великѝ армати зъ краю, котрымъ Портъ Артура не остоить ся. Головно рѣчь тутъ лишь добрѝ армати". „А чи вôйсько нѝчь не значить?" запитавъ ся я його. „Ваша пѣхота понесла дотеперь величезнѝ страты, однакъ въ кôньци мусить ваше вôйсько заняти Портъ Артура, если въ загалѣ його можна заняти". „О нѣ!" вôдповѣвъ ґен. Кодама. „тутъ найбôльше рѣшае знане штуки военнои. Я маю армію, котра е досить велика, щобы могла заняти Портъ Артура. Росіяне мають около 20.000 вôйська, а я маю 60.000 люда, або иньшими словами трохъ Японцѣвъ на одного Росіянина. Се е досить велика перевага, навѣть если до того вчислити укрѣпленя Росіянъ. Выслѣдъ зависить лишь вôдъ амуніціи и знаня штуки военнои. Мы облягаемо Портъ Артура зô всѣхъ сторôнъ. Російськѝ форти суть обеспеченѝ на ладъ бельґійській. Вôдъ сторони моря суть они обложенѝ сталевими плитами а вôдъ стороны сушѣ, мурами, земельними насипами и цементомъ. Тѝ, що укрѣпляли тѝ форти, мусѣли на тôмъ добре розумѣти ся. Коли Портъ Артура пôдчасъ нашои вôйны зъ Китайцями бувъ въ нашихъ рукахъ, тогдѣ бувъ вôнъ цѣлкомъ инакше укрѣпленый. Тогдѣ той, хто занявъ оденъ фортъ, той ставъ паномъ цѣлои крѣпости. Теперь е цѣлкомъ инакше. Теперь всѣ тѣ форты такъ суть укрѣпленѝ, що кождый зъ нихъ треба осôбно здобувати, такъ мы здобуваемо оденъ фортъ за другимъ, ажъ коли послѣдный фортъ упаде, тогдѣ мы заволодѣемо Портомъ Артура. Менѣ здаеть ся, що послѣдный фортъ упаде вже тыми днями".

Мукденъ 29. Невеликій японській вôддѣлъ заатакувавъ російськѝ позиціи въ ночи дня 18-го падолиста на увзгôрю Путилôвъ. Росіяне думали, що се цѣла російська армія посувае ся напередъ, заалярмували отже всьо свое вôйсько и кинули ся на сей невеликій вôддѣлъ Японцѣвъ. Японцѣ мусѣли утѣкати зъ поля битвы стративши 80 людей, забитыхъ, а 200 раненыхъ.

Чіфу 22. Помѣжь доглядачками хорыхъ и раненыхъ на вôйнѣ вызначалась панна Корелѣ, котру навѣть надгороджено двома золотыми медалями. Передъ кôлькома днями панна Корелѣ десь щезла. По якôмсь часѣ доперва вышла на верхъ цѣла історія. Панна Корелѣ любила ся зъ однымъ російськимъ офіцеромъ. Офіциръ сей зôставъ недавно раненый и попавсь въ японську неволю. Панна Корелѣ отже перейшла на сторону Японцѣвъ, щобы тамъ могла доглядати свого улюбленого и другихъ раненыхъ Росіянъ, що находять ся въ японськôмъ полонѣ.

Вашинґтонъ 23. Телеґрафують тутъ, що въ полудне дня 22-го надолиста запалили ся будôвлѣ въ Портѣ Артура коло складу пороху, и цѣле те передмѣсте цѣлковито выгорѣло. Доперва вечеромъ коло 10. годины пригасъ огонь.

Лондонъ 23. Японцѣ зловили анґлійській корабель, котрый вѣзъ до Порту Артура 30.000 пачокъ солоного мяса.

Петербургъ 23. Ходять вѣсти, що царь е дуже прихильный реформаційнымъ заходамъ міністра справъ внутрѣшныхъ князя Мірского. Говорять такожь, що царь хоче въ день своихъ именинъ дня 19-го грудня оголосити конституційнѝ реформы.

Лондонъ 24. Ситуація въ Портѣ Артура страшна. Ґен. Стессель телеґрафуе до царя, що залога гине зъ голоду, що нема найменьшои надѣѣ оборонити довше Портъ Артура, просить отже о скору вôдповѣдь, що мае робити. Зъ Одессы доносять, що російське правительство зарядило мобілізацію всего вôйська въ европейськôй Росіи. Мобілізація розпôчне ся заразъ зъ новымъ рокомъ. Зъ новымъ рокомъ затагне Росія такожь державну пожичку на суму 260 міліонôвъ.

Вашинґтонъ 25. До тутешного японського конзуляту телеґрафують, що японська армія пôдъ Портомъ Артура дôстала розказъ безъ впину атаковати Портъ Артура, доки всѣ форты не зôстануть занятѝ. Розказъ сей зôставъ выданый тому, що Японія хоче заняти Портъ Артура ще заки наспѣе балтійська фльота. Двѣ третѝ части російського ґарнізону носить лѣтнѝ уніформы, и многѝ люде хорують на очи. Вôдъ 26 червня згинуло пôдъ Портомъ Артура 30.000 Японцѣвъ. Внѣшнѝ укрѣпленя на горбахъ Рімонґъ и Сунчу находять ся въ рукахъ Японцѣвъ. Росіяне мають ще бастіоны, котрѝ Японцѣ день и нôчь атакують. Наколи тѝ форты зôстануть заняти, тымъ самымъ упаде такожь и Портъ Артура. Пôдъ Мукденомъ спокôйно, обѣ арміи сидять въ своихъ укрѣпленыхъ позиціяхъ и лишь уважають на порушеня противника.

Що зробили Украинцѣ Русины для Лемкôвъ.

До недавна було на верхахъ Лемкôвщины темно и сумно. Цѣлѝ поколѣня, що выховали ся на кервавици Лемка, не подбали за его долю. Власна выгода, власна корысть и высокѝ становиска манили ихъ. Вони були слѣпѝ на недолю Лемка, а за его добре серце и довѣре вôдплатили чорною невдякою, бо цѣлый рядъ лѣтъ держали Лемка въ повнôй тьмѣ.

Та не зъ такимъ серцемъ вôднесла ся до Лемка громада Новосандецкихъ заточенцѣвъ. Они звернули увагу на Лемка, вôддали ему свое серце, повне любови и посвяти. Они взяли ся за роботу. Ихъ заходомъ станула бурса, та вороги выкинули ихъ зъ власнои хаты, а теперь марнують ними придбане народне добро. Та они не опустили рукъ. Въ коротќôмъ часѣ заложили „Філію Просьвіти", що згуртувала коло себе трохи не всѣхъ заточенцѣвъ; „Читальню Просьвіти", де киненѝ на чужину Русины крѣплять свои серця рôднымъ словомъ; „Лемківскій Банк", щобы вырвати Лемка зъ рукъ лихварôвъ, котрѝ удаючи приятелѣвъ и провôдникôвъ Лемка, друть зъ нього останню шкôру; та „Україньско-руску Бурсу". Они постарали ся о се, що ихъ шкôльна молодѣжь мае теперь свого катехита, а вôдъ давна працюють надъ тымъ, щобы въ Санчи станула своя церковъ; та щобы се наступило якъ найскорше, они завязали комітетъ будовы церкви.

Та ся цѣла робота декому не подобала ся.

Вôдъ близькихъ, заслѣпленыхъ ворогôвъ, що погорджують рôдною мовою, а свого народа ненавидять, посыпали ся на нихъ докоры, клеветы и доносы. Але те все спало на нихъ самыхъ, бо за Украиньскими патріотами, правда, чиста, свята правда.

И стало ся те, що мусѣло ся стати. Лемко прозрѣвъ, и розбивае той муръ, якимъ его окрузено. Брехня вышла брехнею. Лемко горне ся до Украинцѣвъ а навѣть давнѝ противники, тероризованѝ доси дикимъ и скаженымъ сатаноюспиритистомъ Лемкôвщины, врозумѣли правду и прихилили ся до нихъ. Лемкôвщина ступае на новый шляхъ, се початокъ еи вôдродженя, чого найкрасшимъ доказомъ е розвôй „Укр. Рус. Бурсы".

На сей шкôльный рôкъ принято 42 ученикôвъ, зъ чого на Лемкôвъ припадае 29. На Лемкôвщину, се дуже велике число, коли узгляднити тѝ перепоны, якѝ ставлять въ нелюдскій способъ добре знанѝ вороги Лемка. „Рус. Укр. Бурса" однакъ, въ котрôй минувшого року не було нѣ однои злои ноты, и котра знаходить ся пôдъ проводомъ руского катехита и тѣшить ся симпатіею професорскихъ кругôвъ, стоить такъ высоко, що низька клевета не може еѣ досягнути.

Допись.

Зъ Лемкôвщины.

У насъ часы теперь настали слôтнѝ. Вôдъ 15-го Октобра майже кождый день дощь и вѣтры. Черезъ велику посуху въ лѣтѣ картофлѣ не росли ажь осѣню, тожь люде не копали картофлѣ, але опôзнились зъ ними. Панове по дворахъ и фôльваркахъ досыть въ страху зъ картофлями, бо слота не дае выкопати. Наемники теперь заробляють по 50 крейцарôвъ (по коронѣ), ще обѣдъ и вечеру дôставали. Того року, дякувати Богу, картофля зародилась и капусты прекраснѝ того року удались.

Въ Криґу, повѣтъ Горлицѣ, 24 го Октобра передъ полуднемъ о 9 ôй годинѣ Куба Бялонь убивъ свою жену на смерть. Ходили цѣле рано по сусѣдахъ позичати грошей до Америки на дорогу а при тôмъ то и wodki (горѣвки) немало выпили, яку страшенно обое любили. По такôй гостинѣ прийшли до своеи хаты и зробили сварню, потôмь бійку. А мужь Куба, якъ Куба. Взявъ нôжь и пôдрѣзавъ женѣ шию якъ худобинѣ. На страшный крикъ дѣтей позбѣгались сусѣды, а небôжка вже лежить середъ хаты въ крови втовчена ажь страшно дивитись. Убійника сковали жандармы и вôдставили до Ясла, але тамъ певно не дадуть горѣвки ему понюхати, бо цѣле жите мавъ еѣ доволѣ.

11-го листопада упавъ тутъ снѣгъ, котрый собѣ полежить зъ пару дней и паньскѝ картофлѣ троха собѣ пôдъ снѣгомъ спôчнуть.

Роздѣле, 11-го Новембра, 1904.

А. Пижъ.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1904—1906

Головный предсѣдатель } КОНСТ КИРЧÔВЪ, 140 Essex Str. Jersey Ci y, N. J.

Головный секретарь } С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76. Jersey City, N.J

Головный касіеръ } АЛЕК. ШАРІПОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря ....Йое Кульчицкій BALTIMORE, M. D.

Заст. касіера ....А. Янковичь MC ADOO, PA.

Радни:

А. Валевскій..............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій..............Trauger, Pa.
Ник. Дембицкій......Mahanoy Plane, Pa.
К. Кобанъ..................Olyphant, Pa.
Ал. Серока................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ........Terryville, Conn.

Ихъ заступники:

Ив. Сенько..................Jessup, Pa.
Ив. Посипанко............Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій...........Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ....McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь..............Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

МИХАИЛЪ МАЦУРА, членъ Р. Н. Союза, вôд. 5 Mt. Carmel, Pa., упокоивъ ся 11-го Новембра б. р. Небôщикъ походивъ зъ Угорщины, столицѣ Земплинъ. До Р. Н. Союза належавъ вôдъ 1896 року.

Вѣчная память!

Ч. 431. КВІТЪ $300.00

на триста долярôвъ, котрй п. Петро Преґонъ отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Аннѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Yonkers, N. Y., Oct. 27, 1904.
Петро Преґонъ.
Свѣдки { Симеонъ Бохна, о. Тимкевичь.

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

БРАТСТВО

св. О. Николая въ Перть Амбой, Н. Дж., вôддѣлъ 104 Р. Н. Союза, буде принимати новыхъ членôвъ безъ вступного на мітинґу дня 4-го Децембра. На той мітинґъ взываю всѣхъ членôвъ, щобы ся зъявили и выплатили свôй довгъ, бо буде ся здавати рахунки зъ цѣлого року и выбирати новый урядъ. Котрый членъ не явить ся, заплатить кары $1.00, урядники $2.00.

К. Шкуратъ,
Н. Вавирчакъ.
Р. Сидоръ.

ПОВѢДОМЛЯЮ

членôвъ, котрй мешкають поза Ню-Йоркомъ а належать до вôддѣлу 66 Р. Н. Союза въ Ню-Йорку (гора мѣста), щобы прибули на мітинґъ дня 4-го Грудня 1904 до галѣ число 1341 Ave A о 6 годинѣ пополудни. На тôмъ мітинґу буде ся збирати 25 центôвъ на желѣзный фондъ Р. Н. Союза и буде ся читати всѣ рахунки зъ цѣлого року. Обовязкомъ кождого члена прийти на той мітинґъ, а хто за далеко мешкає и не може ся на мітинґу явити, нехай, що виненъ до Союза, пришле на мои руки а я все въ книгахъ справлю и грошѣ пôшлю до головнои касы. Моя адреса есть:

Paul Ziatyk,
513 E. 70 St., New York City.

ОГОЛОШЕНЄ.

Повѣдомляю всѣхъ членôвъ братства св. Андрея Ап. въ Бреславъ, Па., вôддѣлъ 30, що рôчный мітинґъ вôдбуде ся дня 25-го Децембра. Мітинґъ зачне ся о другôй годинѣ пополудни зô слѣдуючимъ порядкомъ: Перше буде ся принимати новыхъ членôвъ до братства за $1.50 вступного, друге буде ся читати розхôдъ и дохôдъ въ цѣлого року и трете буде ся выбирати новый урядъ на рôкъ 1905 Тожъ напоминаю всѣхъ членôвъ, щобы ся зôйшли на той мітинґъ и вырôвнали свôй довгъ, щобы мы могли всѣ книжки и касу передати новымъ урядникамъ въ порядку. Котрый членъ безъ важнои причины не появить ся на той мітинґъ и не вырôвнає свôй довгъ, заплатить кару 50 цт. а урядникъ $100. Повѣдомляю также що кождый членъ мае заплатити въ мѣсяци Децембру по 25 цт. на желѣзный фондъ.

Панько Ленько, секретарь,
Christopher, Pa., Luzerne Co.

ПОВѢДОМЛЕНЄ.

Братство Усп. Пресв. Богородицѣ въ Allegheny, Pa. ч. 56 Р. Н. С., дня 11-го Децембра буде вôдбувати рôчный мітинґъ. Кождый членъ мае ся явити въ гали о 1-ôй годинѣ пополудни пôдъ карою $1.00 и о скôлько можности вырôвнати свôй довгъ. Рôвножъ кождый членъ мае заплатити по 25 цт. якъ се читаєте въ „Свободѣ" вôдъ головного Уряду Р. Н. Союза, иначе буде вылученый зô Союза а вôдтакъ и зъ братства. Старайте ся братя тримами єднôсть якъ до того часу было. Члены, котрй суть на плейвахъ (до $2.00 тикетъ вертаный) моють ся ставити; сли тикетъ коштує повысше двохъ долярôвъ мають увѣдомити предсѣдателя пôдъ адресою: П. Ґерляхъ, Box 52, Wilson, Pa., Alleh. Co. Лишь въ разѣ недуги членъ може бути увôльненый вôдъ присутности на тôмъ мітинґу. Програма: 1) справоздане рахункôвъ зъ цѣлого року; 2) выбôръ нового уряду; 3) принимане новыхъ членôвъ безъ вступного до братства. — Братя Русины, котрй не належите ще до жаднои организаціи, вступуйте до братства и Р. Н. Союза, нехай славнымъ стане нашъ народъ рускій въ чужôй земли.

П. Ґерляхъ, предсѣдатель,
М. Турковскій, секретарь,
П. Ґера, касіеръ.

БРАТСТВО

св. АА Петра и Павла въ Фредериктавнъ, Па., вôддѣлъ Р. Н. Союза 6, взываe всѣхъ своихъ сполубратôвъ, щобы ся явили на рôчнôмъ мітинґу дня 18 Децембра 1904 пôдъ карою $1.00 и вырôвнали свои належитости. На тôмъ мітинґу буде ся рахувати рôчнй доходы и розходы и выбирати новый урядъ.

Иванъ Петрăско, предсѣд.,
Вас. Молнаръ, секретарь.

ВАЖНА СПРАВА.

Братство св. Йоана Хрестителя въ Монесенъ, Па., вôд. Р. Н. С. 62, буде мати рôчный мітинґъ въ мѣсяцю Децембру въ другу недѣлю по першôмъ, у тôй самôй гали де були мітинґи черезъ цѣлый рôкъ. На той мітинґъ мусить явити ся кождый членъ зъ выняткомъ хорыхъ и тихъ, котрыхъ тикетъ коштує понадъ $1.50. Єсли хто не явить ся, заплатить кары 3 доляры, для того, бо буде ся выбирати новый урядъ, а старый урядъ буде здавати справоздане зъ цѣлого року и будуть другй важнй справы.

Даніилъ Федорчакъ, предс.

БРАТСТВО

св. Отця Николая въ Питсбурґу, Па., вôддѣлъ Р. Н. Союза 53, буде принимати на мітинґу дня 11-го Децембра 1904 новыхъ членôвъ безъ вступного. Всѣ тй члены позамѣсцевй, котрыхъ тикетъ не коштує бôльше якъ $1.50, безусловно мають явити ся на мітинґъ. Хто буде собѣ се легковажити заплатить одного доляра кары.

А. Журавъ, секретарь.

НОВЕ БРАТСТВО

въ Diamond, Ind. приступило до Союза и дôстало число 87. Урядники суть слѣдуючй: Михаилъ Галько предсѣдатель, Михаилъ Ґрабань записникъ, Лука Ґутишь учтовникъ, Николай Плавчанъ касіеръ, Михаилъ Юриґа дозорця касы. Мітинґи вôдбувають ся въ першу недѣлю кождого мѣсяця. Адреса братска: Michael Grabany, Box 122, Diamond, Ind.

ДОБРА НАГОДА.

Братство св. О. Николая въ Фордъ Ситі, Па., вôддѣлъ Союза 63, буде принимати 18-го Децембра 1904 и въ Януару 1905 новыхъ членôвъ за половину вступного. Сподѣємось, що многй братя Русины приступлять до насъ на той часъ, бо братство и Союзъ кождому потрѣбнй. Прийде на тебе яка суєта а не маєшь тутъ нѣ мамы нѣ нянька, то хто ся тобою буде опѣкувати? Чужй люде будуть нарѣкати, що не мають спокою, а сли приступишь до братства, то братство мае ся тимъ занимати и нѣхто тобѣ анѣ слова не повѣсть; кождый скаже, добре, що стоишь въ братствѣ. А коли хто не є у братствѣ, то ся крутять, если треба похоронити або до шпиталя дати, бо нѣтъ кому коло такого ходити, бо не мае анѣ брата анѣ сестры, а готеліста о такого также не дбає, скаже, що въ Америцѣ кождый за свои грошѣ жие. Спѣшѣть ся братя, приступайте поки часъ, бо по невчасѣ не скоро.

Мих. Бекъ, предсѣдатель
Сем. Баль, секретарь,
Петро Оресикъ, касіеръ.

ВАЖНЕ ДЛЯ КЛІВЕЛАНДУ, О.

Братство св. О. Николая, вôддѣлъ Союза 47, буде отримувати рôчный мітинґъ пôдъ числомъ 48 Гершелъ стрітъ дня 18-го Децембра 1904. На мітинґу будуть прочитанй рôчнй доходы и розходы братства; буде ся выбирати новый урядъ и принимати новыхъ членôвъ безъ вступного. Хто не прийде на мітинґъ заплатить доляра кары. Братя Русины, вступайте до братства и до Союза, не жалуйте часу и тихъ пару центôвъ, бо прийдете до салону, то втратите неразъ бôльше за пôвъ годины и еще хвороту собѣ набудете а до братства и Союза якъ вступите, то забеспечите не лишь себе самыхъ, але и вашй родины. До Союза можете записати и свои жены и дѣти. Союзъ є таньша и лѣпша асекурація якъ другй: за 25 центôвъ на мѣсяць платить далеко бôльше посмертного якъ англицкй асекураціи. Союзъ є про рускій народъ въ Америцѣ и кождый Русинъ повиненъ до него вступити, бо днесь здоровъ а завтра вже може лежати на смертельнôй постели. — Лука Быбель, секретарь.

ТОВАРИСТВО

„Запороска Січ" відбуде річний мітинґ дня 4 Грудня в Суботу під ч. 46 Ave A. в New York, N. Y. На сім мітинґу буде ся примимати нових членів без вступного. — В. Партика, секретар.

БРАТСТВО

св. Арх. Михаила въ Шамокинъ, Па. буде утримовати рôчный мітинґъ дня 11-го Децембра 1904 въ публичнôй школѣ на Брейді. На тôмъ мітинґу буде ся принимати новыхъ членôвъ до 35 лѣтъ безъ вступного.

С. Хорощакъ, секретарь.

БРАТСТВО

св. Петра и Павла въ Донло, Па., вôддѣлъ Союза 61, повѣдомляє своихъ членôвъ, щобы явили ся на рôчный мітинґъ дня 11 Децембра 1904 и вырôвнали свôй довгъ. На мітинґу буде вôдчитане рôчне справоздане зъ доходôвъ и розходôвъ и буде выбиратись новый Урядъ.

А. Цінґель, секретарь.

ПОВѢДОМЛЯЄМЪ

всѣхъ членôвъ тов. „Любовь" въ Филаделфіи, вôддѣлъ Союза 45, щобъ кождый явивъ ся на рôчный мітинґъ 11-го Децембра 1904 пôдъ карою 50 цт. а урядникъ пôдъ карою $1.00, бо маємъ важнй справы до полагодженя, якъ выбôръ нового уряду на другій рôкъ и т. п. На сѣмъ мітинґу будемо принимати членôвъ котрй не мають бôльше якъ 30 лѣтъ такъ до товариства якъ и до Союза безъ вступного, а повысше 30 лѣтъ за половину вступного. Горнѣть ся хлопцѣ, спомагайте своє. Товариство маємо добре, прийдѣть!

Урядники { Яцко Петриковичь, Стеф. Мусяла, Теод. Коханъ.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ членôвъ братства св. Йоана Хрестителя въ Бофало, Н. Й., вôд. Союза 15, що рôчный мітинґъ вôдбуде ся 4-го Децембра, початокъ о 1-ôй годинѣ пополудни. На той рôчный мітинґъ мае ся кождый членъ явити. Буде ся выбирати новый урядъ и читати справоздане рôчного доходу и розходу. Котрый членъ не явить ся на тôмъ мітинґу буде караный на суму 50 цт., а урядникъ 1 доляра. Рôвножь прошу всѣхъ членôвъ свôй довгъ выспокоити такъ до братства якъ и до Союза.

Петро Коваль, предсѣдатель,
Н. Лещищинъ, секретарь бр.
Н. Серединьскій, сек. Союза.

ПОДАЄМО ДО ВІДОМОСТИ

всім братям, що річний мітинґ братства сьв. Йоана Хрестителя и Р. Н. Союза відділ 48 в McKeesport, Pa. відбуде ся в першу неділю по першім місяця Грудня н. ст. 1904 р. Мітинґ пічне ся о 2-ій годині пополудни. На мітинґу будуть прочитані доходи і розходи за цілий рік, і буде ся вибирати новий уряд. Пригадуємо тим братям, котрі не суть еще в жадній орґанізациї, що в місяцю Януару буде пуинимати Союз без вступного, отже нехай зголосять ся і вступлять до нашого братства. Взиваємо всіх членів, щоби на сей мітинґ конечно явили ся.

Петро Фринцко, предсід.,
Теодозій Каськів, секретар.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ членôвъ братства св. Василія Великого въ Прайсбурґъ, Па., вôддѣлъ Союза 19, що рôчный мітинґъ вôдбуде ся 18-го Децембра; початокъ о 1-ôй годинѣ пополудни. На той рôчный мітинґъ мае ся кождый членъ явити. Буде ся выбирати новый урядъ и читати справоздане рôчного доходу и розходу. Котрый членъ не прийде на той мітинґъ, заплатить кары 50 цт. а урядникъ $1.00. Рôвножь прошу членôвъ свôй довгъ выспокоити до братства и до Союза. Прошу незабути. — Стефанъ Сисакъ, секрет.

ДО ВѢДОМОСТИ ЧЛЕНÔВЪ,

котрй належать до братства св. О. Николая въ Chisholm, Minn., вôддѣлъ Р. Н. Союза 37-ый, що рôчный мітинґъ вôдбуде ся 25-го Децембра 1904, пôсля слѣдуючого порядку: 1) справоздане старого выдѣлу; 2) выбôръ нового выдѣлу; 3) рахунокъ касовый; 4) принимане новыхъ членôвъ безъ вступного. Мітинґъ вôдбуде ся въ гали Лукача Феснича.

Заговоримо и до васъ, братя Русины, котрй мешкаєте около Чішолмъ въ поблизькихъ плейзахъ, якъ у Гібінкъ, Верджиніи, Спартѣ и Евелетъ. Запрашаємъ васъ на нашь рôчный мітинґъ, бо думаємъ, щобы было добре якъ бы мы всѣ Русины зъорґанізовали ся въ одно братство. Тодѣ моглибъ мы легко заложити свою руську парафію и утримати свого священика. Бо скôлькожь мы мусимо ся удавати зъ справами реліґійными до иншихъ священикôвъ! Чижь не лѣпше бы то было, щобы мы мали своє. Правда и тото, що мы научені бôльше славити чуже, якъ своє. Многй Русины вже ся поробили перекиньчиками, котрй вже мало хотять своимъ материньскимъ языкомъ говорити. Ганьбою то єсть для нихъ, а слава тимъ, котрй еще потрафлять говорити и писати у своимъ рôднôмъ языцѣ. Правда и то, що мы славнй Украинцѣ черезъ кôлькасотъ лѣтъ переслѣдованй и вôдбирають вôдъ насъ нашь языкъ, нашу мову, якъ у Галичинѣ Поляки, на Угорщинѣ Мадяры, на Украинѣ Москалѣ, а ту на вôльнôй земли такъ само находять ся римщуки и батюшки, що розтягають нашого Русина оденъ въ свою а другій въ свою сторону. Але кождый честный Русинъ обовязаный утримати свою народнôсть; коли єго высмѣває якій москаль або римщукъ, то вôнъ повиненъ вôдповѣсти словами: „прочь сатано!" Мы нинѣ жиємо въ вôльнôй земли и святымъ нашимъ обовязкомъ такъ ся зъорґанізовати, щобы анѣ оденъ Русинъ не бувъ самъ о собѣ, щобы кождый належавъ до братства и до Руского Народного Союза: Ажь тогды можемо ся сподѣвати волѣ и долѣ для нашого народа, бо якъ уже єсьмо переконанй, що анѣ жадна народнôсть не є безъ союза, и мы повиннй всѣ Русины належати до Руского Народного Союза и бути патріотами єго, бо вже видимо яка бѣда того, котрый не належить до жадного братства або до Союза, коли прийде на него калѣцтво або хорота. Лекше тому що належить. Въ разѣ, не дай Боже, калѣцтва або слабости дôстає свою пôдмогу, такъ само по смерти такій чоловѣкъ, котрый належить до братства и Руского Народного Союза зôстане похороненый христіяньскимъ похорономъ. Запрашаємо отже васъ всѣхъ братôвъ Русинôвъ, щобысьте ся явили якъ найчисельнѣйше на нашъ рôчный мітинґъ, а мы приймемо васъ безъ вступного до братства.

Поздоровляємо всѣхъ членôвъ належачихъ до Союза и поздоровляємо самъ „Союзъ" и желаємо, щобы число єго членôвъ подвоилось въ 1905 роцѣ.

Петро Иванцьо.

ЄСЛИ на якôмъ плейзѣ васъ є 10 до 15 Русинôвъ а хотѣли бысте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному предсѣдателеви Konst. Kyrczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшй поясненя и пришле потрѣбнй рѣчи.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Грудень.

1	Ч.	Платонъ и Романъ
2	П.	Авдія и Варлаамъ
3	С.	Григорій Дек. (Пр Вов)
4	Н.	Входъ въ хр Пр. Бцы
5	П.	Филимонъ и Кинилій
6	В.	Амфилохій Епп
7	С	Екатерина

— ВЕЛИКІЙ князь Кирило зъ Россіи переѣздивъ тими днями черезъ Римъ до Неаполю. Коли потягъ рушивъ зъ желѣзничого двôрця въ Римѣ, кинувъ хтось каменемъ въ вôкно до воза де сидѣвъ князь Кирило. Камѣнь вытовкъ вôкно, але князеви нѣчого злого не стало ся.

— НА що то выдають панующй монархи грошѣ, коли народъ гине зъ голоду? Султанъ турецкій замовивъ сто батерій пушокъ въ нѣмецкихъ и анґлійскихъ фабрикахъ, котрй будуть коштувати десять міліонôвъ долярôвъ. — Король сербскій Петро затягає позичку въ высотѣ вôсѣмъ міліонôвъ долярôвъ на вôйськовй цѣли.

— АНҐЛІЙСКІЙ консуль въ Константинополю запротестувавъ супроти сего, що турецкій урядъ заборонивъ сродавати Библію, котру выдало анґлійське товариство. Така сама історія зъ Библією мала недавно мѣсце въ Росіи. Одна Американка зъ Бостону пôслала своѣй знакомôй въ Киевѣ, въ Росіи Библію по російски, котру выдало американьске товариство библійне. Однакъ Библію не доручено пôсля адресы, але забрала еѣ поліція, яко заборонену въ Росіи книжку. Якъ звѣсно, въ Росіи заборонене є также святе письмо на украиньскôй мовѣ.

— ВЪ Ню Йорку въ одной зъ тамошныхъ фабрикъ паперовыхъ пуделокъ застрайковали занятй тамъ дѣти, позаякъ знижено имъ денну платню о 10 цнт. Декотрй зъ помѣжь нихъ зломали страйкъ и пôшли до роботы за зниженую платню. Помѣжь страйкуючими а ломачами страйку вывязалась оногдѣ завзята битва, такъ, що ажь завôзвано поліцію, котра зъ великимъ трудомъ розôрвала частуючй ся пястуками малй дѣти.

— ВЪ Елизабетъ, Н. Дж. въ тамошныхъ фабрикахъ машинъ до шитя працюють сотки малыхъ дѣтей. Однакъ законъ тои державы забороняє фабрикантамъ пôдъ карою $50.00 давати дѣтямъ занятє въ фабрицѣ. Коли фабриканты кôлька разôвъ поплатили кары, були остаточно приневоленй вôддалити зъ фабрики всѣ дѣти, котрй заробивши пару долярôвъ що тыжня, були великою пôдпорою для родичѣвъ, а декотрй зъ нихъ якъ пôзнѣйше показало ся, навѣть удержували своихъ родичѣвъ. — Зле отже, коли дитина вôдъ маленькости працює тяжко, бо тратить здоровлє и скоро гине, зле также коли дитина не може своєю працею прийти въ помôчь бѣднымъ родичамъ.

Въ справѣ жертвъ на Народный Фондъ и Руску Бурсу.

Нехай нѣхто не посилае спису жертводателѣвъ анѣ грошей на сй цѣли до редакціи »Свободы«. И списъ жертвъ и грошѣ треба посилати впростъ на адресу: Rev. Paul Tymkievich, 69 Linden St., Yonkers, N. Y. а на чекахъ и моніордерахъ написати John Glowa, treasurer N. F. — О. Тимкевичь доставши те все, запише докладно у книжки, списъ жертводателѣвъ пришле намъ до оголошеня въ »Свободѣ« а чекъ або моніордеръ зашле касіерови Ив. Ґловѣ въ Екселсіоръ, Па.

Просимо сего порядку всегда держатись. Такій порядокъ мусить бути, инакше нѣ списъ жертводателѣвъ, нѣ выказъ вплынувшихъ грошей не може бути правильно и скоро оголошуваный.

Редакція „Свободы".

Всячина.

БІЙ НА КАМѢНЄ.

На правôмъ крилѣ японськои арміи находилось всего лише 6.000 люда, котрымъ приходило ся витримати натискъ значно бôльшихъ силъ неприятеля. Мѣсце, котре занимавъ вôддѣлъ правого крила, було поперетинане дебрами, такъ що достава патронôвъ була дуже утруднена. По полудни пôдôйшли Росіяне зовсѣмъ близько, але нечаянно огонь ихъ зачавъ слабнути: у нихъ выйшли всѣ патроны. Але и у японцѣвъ запасъ вычерпавъ ся. Обѣ лѣніи т. є. японська и московська находились одна вôдъ другои стôльки вôддалена, що каменемъ було можь докинути, однакъ не рушали ся бо нѣ та, нѣ друга сторона не мали нѣ одного патрона и огонь замовкъ цѣлковито. Начальники посылали рядовихъ, щобы приспѣшили довôзъ патронôвъ и все дѣло забисѣло вôдъ того, хто скорше ихъ дôстане. Въ тôй хвили стало ся щось такого, що выдае ся вже неможливымъ при тогочасныхъ способахъ веденя вôйны. Зъ японськихъ рядôвъ выступивъ молодый офіцеръ зъ шаблею въ руцѣ, а певнымъ твердымъ ходомъ пôшовъ въ сторону неприятеля. Коли сей вже бувъ на пôвъ дороги, выступивъ на противъ него офіцеръ и оба станули до смертельного двобою. Оба вôйска приглядали ся, ще зъ бôльшимъ напруженемъ. Москаль оказавъ ся досвѣдченымъ грачемъ въ двобою але судьба не пощастила ему, и вôнъ упавъ раненый въ грудь. Теперь вôйска стали кидати на себе камѣнями. Земля, на котрôй лежали вояки чекаючи на патроны, була камѣньомъ и вôдривками скалъ. Одинъ изъ японцѣвъ взявъ камѣнь и кинувъ его въ голову выставившого ся изъ укрытя російського стрѣльця. Той вôддавъ ему такъ само и небавомъ на цѣлôй лѣніи пôйшла перестрѣлка камѣнями, якъ въ щасливй дни шкôльного житя. Люде встали и зъ обохъ сторôнъ стали завзято обсипувати себе градомъ камѣня, причôмъ якъ звычайно най бôльше доставалось офіцерамъ. Кождый удачный ударъ камени выкликувавъ загальну потѣху товаришôвъ, а ще бôльше завзяте у ворога.

Мѣжь тымъ обомъ сторонамъ рôвночасно наспѣли патроны и невинна забава зновъ перейшла въ жорстокій проливъ крови.

СМѢШНЕ.

Господарь не мôгъ дочекати ся въ судѣ черги и вытягъ скрутень тютюну та зачавъ его рубати. Судія побачивши се, каже: „Се вже за грубо".

„Нѣ прошу пана, бо я маю его ще на поперекъ рубати".

Старшій до жовнѣра: „Чому вы такъ зле стрѣляете?!"

Жовнѣръ: „Я прошу пана добре стрѣляю але менѣ „шайбу зле ставляють".